

PARTICIPAREA DIASPORILOR LA SPAȚIUL INFORMAȚIONAL. SISTEMUL MEDIA CONTEMPORAN: STRUCTURĂ ȘI ROLURI

Mihail CREȚU

Universitatea de Stat din Moldova

În articol sunt reflectate diverse modalități de a percepe cum arată sau poate arăta reprezentarea și participarea migranților în lumea media (tradiționale și noi). În continuare, ne-am propus să prezentăm multitudinea de media accesibile și rolul diferit al acestora în calitate de elemente într-un univers media complex și interconect. De asemenea, sunt înaintate o serie de modele de oportunități în facilitarea participării, liberei exprimări și dialogului în cadrul media, prin acceptarea diversității culturale a societăților mondiale. Specific oricărei comunități, când vine vorba despre minorități, media sunt instituțiile care trebuie să aducă laolaltă majoritățile și minoritățile în calitate de parte a aceleiași comunități, să stabilească conexiunile și comunicarea dintre diverse grupuri, să reflecteze asupra oportunităților și provocărilor de a trăi într-o lume diversă, unde oricine poate fi acceptat în calitate de individ. Acest sistem de comunicare la multe niveluri este imperativ în vederea dezvoltării sentimentului de respect pentru indivizii și grupurile minoritare și de acceptare a acestora atât în calitate de membri ai comunităților, cât și ca cetățeni cu drepturi depline.

Cuvinte-cheie: *grup minoritar, grup diasporic, media tradițională, noile media, spațiu informațional, comunicare mediatică, comunitate online.*

DIASPORA PARTICIPATION IN THE INFORMATION SPACE. THE CONTEMPORARY MEDIA SYSTEM: STRUCTURE AND ROLES

This article is a reflection of the ways through which we better understand how the representation and participation of migrants in the world of media (traditional and new) looks or may look. Next, I set myself the goal to present the multitude of media available and their different roles as elements in a complex and interconnected media world. Also, the article sets forth a number of models of opportunities towards the facilitation of participation, free speech and dialogue in the media by accepting the cultural diversity of global societies. Specific to any community when it comes to minorities, media are the institutions that must bring together the majorities and minorities as parts of the same community, to establish the connections and communication between various groups, to reflect on the opportunities and challenges to live in a diverse world as a whole, where anyone can be accepted as individual. This system of communication on many levels is imperative towards the development and existence of public acceptance and respect for individuals and minority groups, accepting them as members of communities and citizens with full rights.

Keywords: *minority group, diaspora's group, old media, new media, information space, media communication, online community.*

Accesarea și utilizarea media de diasporă

Utilizarea și abordarea media în contextul vieții cotidiene, căile prin care indivizii accesează și utilizează sursele media ne permite să examinăm oportunitățile și provocările media la capitolul libertate de exprimare și reprezentare a indivizilor. În dezvoltarea acestui argument, am apelat la persoanele parte a unuia dintre cele mai largi grupuri minoritare din Europa, și anume – grupurile diasporice, adesea expuse marginalizării, politizării și stereotipizării de către media. Membrii diasporelor utilizează media în varii căi, în încercarea de a se afilia unor spații care să-i reprezinte și să se poată exprima în calitate de cetățeni, de indivizi și ca membri ai unor comunități.

Diversitatea media și a căilor de comunicare nu e doar o chestiune asociată progresului tehnologic, fapt remarcat de Doru Pop [10, p.130-145], ci ține și de modalitățile prin care noile tehnologii facilitează (uneori restricționează) accesul la informație, comunicare și libera exprimare. Într-o lume în care spațiile de apartenență și implicarea în viața comunităților depășesc restricțiile impuse de state, libertatea de exprimare și comunicarea în cadrul societății informaționale necesită a fi revăzute de pe noi poziții. În lumina modalităților polivalente prin care minoritățile accesează media și comunică, obținem detalii despre experiențele, opiniile, preocupările și interesele minorităților ce pot fi determinante în direcția elaborării politicilor publice și cercetărilor în domeniul minorităților și media. Din aceste perspective, Nicolae Perpelea estima [9, p.23-26] că, în particular, aceasta face posibilă incursiunea în lumea media la care participă minoritățile și ne fac cunoscute strategiile și tehnicile adoptate de aceștia la momentul accesării și utilizării media. Media și rolul acestora în viața

minorităților cu mult timp în urmă a depășit diferențierile de tipologie rudimentare dintre media tradițională și noile media, media socială și de agendă, media privată și media publică etc. La acest nivel, important e să lucrăm în primul rând cu practicile și semnificațiile media. Recunoașterea căilor variate prin care minoritățile accesează și utilizează media ne va ajuta să obținem o imagine actuală a stării media, cum a devenit – sau poate deveni – mai democratică, mai incluzivă și mai diversă.

Contextul schimbărilor media

Comentând starea actuală a media, Asa Briggs și Peter Burke [2, p.23-40] menționează că nu există dubiu că media și tehnologiile comunicaționale devin tot mai diverse, ce face posibilă circulația și consumul unui conținut informațional bogat și variat. Vremurile de hegemonie a presei ce promova o informație fictivă despre comunități sau a media audiovizuală, care susținea și promova viziuni ideologice, sunt demult apuse. Vremurile dominației a ceea ce numim astăzi media tradițională – în special a presei scrise și televiziune – au trecut. Totuși, important de menționat că dominația presei și televiziunii la capitolul public și audiență continuă să fie una covârșitoare și nu poate fi înlocuită în timpul apropiat de niciun nou sistem media, fapt susținut chiar și de marii entuziaști ai internetului, menționează pe bună dreptate autorii. Maxim Danciu [5, p.17-33], actualizând opinia anterioară, spune că media sunt niște sisteme de completare complexe ce funcționează independent și la diferite niveluri, în coraport. Alții, cum ar fi Tasente Tănase și Nicoleta Ciucu [12, p.97-103], menționează că noile media (cu referire la internet), spre deosebire de media tradiționale, încă nu s-au confruntat cu dificultăți socioeconomice, ci, dimpotrivă, le-au provocat pe acestea și că media tradiționale persistă, pe când noile media sunt în creștere continuă. De exemplu, televiziunea dintotdeauna a fost cel mai popular mijloc de informare și accesarea televiziunii prin intermediul a diverse platforme îi menține popularitatea în rândul unei audiențe numeroase și variate. În pofida faptului că în ultimul timp tot mai multe schimbări au loc în industria media, adesea publicul își declară loialitatea forței dominante. În același timp, deși noile media vin cu inovații importante la capitolul spații pentru comunicare și schimb de informații, acestea de cele mai multe ori preiau expresiile de producție media de la media tradiționale. Această practică este caracteristică multor pagini de știri online, care adoptă agenda de știri și un limbaj familiar publicului, precum în presa scrisă.

Pe cât este de important să recunoaștem continuitățile în structură și conținut dintre media tradiționale și noile media, tot atât de important este să identificăm noile tendințe, cel puțin ce ține de elementele ce aduc împreună aceiași oameni. Adițional, în viziunea lui Mihai Coman [4, p.223-231], în calitate de consecință a convergenței spațiilor mediatic, sensurile noțiunilor de producător și public sunt greu de delimitat, unde și ia naștere conceptul de conținut mediatic un produs public. Media online implică participare, prin alte cuvinte – producerea, evaluarea, schimbul și consumul în comun a informației. Comunitățile online au dat naștere unor spații informaționale, în limba lor vorbită; sunt niște proiecte culturale personale ce vin în calitate de alternativă versiunii tradiționale a media, spații dedicate liberei exprimări și participării.

Obiectul de cercetare a lucrării

În cadrul acestui articol am acordat o atenție specială grupurilor diasporice, întrucât acestea sunt – numeric, cultural și politic – cele mai reprezentative minorități în statele din Europa și de pe alte continente. Khachig Tololyan [13, p.3-6], analizând populațiile diasporice, a remarcat că acestea nu sunt asimilate de țările gazdă, deși locuiesc în cadrul acestora. De cele mai multe ori, acestea împărtășesc un set de conexiuni culturale și politice desfășurate la nivel local și național, dar și transnațional, desfășurate în mod consistent prin media.

Conținutul ce urmează a prins contur în urma analizei unui șir de lucrări științifice. În aspecte generale, au fost investigate demersurile științifice la temele: mobilizarea grupurilor diasporice; fenomenul mediatic și actul de comunicare, rolul acestora în direcția conturării și menținerii identității persoanelor, oriunde s-ar afla acestea; analiza caracterului comunicării cu participarea diasporilor; apartenența membrilor diasporilor; căile de participare a diasporilor la spațiul informațional, unde membrii diasporilor inițiază discuții despre lume, dau sens lumii; acceptarea media în calitate de spațiu unde reprezentanții diasporilor în mod repetat și concret discută interese personale, fac declarații și se manifestă individual.

În cadrul articolului este abordată o definiție largă a media care implică concepte precum media tradițională, noile media, media interpersonală, socială, mijloace de informare în masă ș.a.

Rezultatele obținute în urma investigației analitice denotă în repetate rânduri că atât formele de comunicare mediatică, cât și tehnologiile informaționale sunt întrebuițate simultan. De asemenea, convergența tehnologiilor ce îmbină intrapersonalul, interpersonalul și comunicarea în masă, în special atunci când vine vorba de lumea virtuală, face practic imposibilă separarea diferitelor media.

Fenomenul diaspora. Caracteristici generale

Diaspora face posibilă studierea modalităților prin care consumatorii media accesează diverse spații publice și comunități, conduși de factori personali, generali și multipli ce depășesc granițele sau se desfășoară în cadrul acestora.

În interpretarea lui Robin Cohen [3, p.11-20], diaspora este fenomenul ce se caracterizează prin mobilitatea și (re)ășezarea oamenilor, poziționați nu la poli opuși, nu în calitate de raport cauză-efect, ci sunt niște elemente ce se determină unul pe celălalt, într-o lume generată de fluxuri și rețele sociale. Revizuirea recentă a conceptului de diasporă descrie relația dintre mobilitatea de la un loc spre altul și semnificațiile identității diasporice precum niște fenomene ce au prins contur la ciocnirea dintre origini și destinații. Astfel de argumente pun sub semnul întrebării argumentele ce descriu migrația drept călătorie liniară și unidirecționată de la locul de origine (locul lăsat în urmă) spre locul de destinație (noul loc de reședință). Conexiunile fizice și spirituale dintre aceste locuri au fost discutate cu scopul stabilirii identității diasporice, în special odată cu identificarea unei matrice de natură geografică, culturală și istorică ce generează identitatea diasporică.

Aihwa Ong [8, p.70-89] vede legăturile ce au depășit barierele geografice drept centrale în procesul de dezvoltare a identității diasporice. Interconexiunea dintre așezare (locul de reședință prezent sau în trecut) și spațiu (fizic sau virtual) este raportată, printre altele, accesării și utilizării media. Transnaționalizarea spațiilor de apartenență asociate diasporice și comunităților diasporice reprezintă o invitație de a reflecta asupra complexității și diversității universului acestora:

Refugiul la spații de apartenență: indivizii permanent își schimbă spațiile de apartenență – fizic sau spiritual. Deși nu tuturor persoanelor sau grupurilor de persoane le e caracteristic același nivel de mobilitate (de luat în considerare posibilele restricții, în special pe acelea ce țin de proveniența etnică, clasă socială, gen, sexualitate sau vârstă), în mare parte indivizii reușesc să-și dezvolte un sens al existenței și să relaționeze în această lume interconectată, pe care o pot experimenta, în care se pot asocia sau din cadrul căreia pot fi excluși;

Capacitățile conexiunilor transnaționale: mobilitatea transnațională și politicile transnaționale pun la încercare, la capitolul identitate, statele și multe alte entități tradiționale de neclintit; activitățile culturale și politice ale diasporilor depășesc orice hotare, precum o face și sentimentul de apartenență la o comunitate sau alta;

Viața în cadrul marilor orașe: minoritățile au tendința de a se comasa în marile orașe. Pentru mulți, viața în cadrul orașelor în mare parte le definește modul în care se asociază comunităților la nivel local, național și transnațional. Orașele tot mai diferite și manifestarea socială complexă a migranților, diasporilor și a altor grupuri minoritare, precum și activitatea lor economică generează noi forme de relaționare între indivizi;

Noile sisteme de cetățenie și apartenență: noile realități sociale globale impun actualizarea sistemelor de cetățenie și apartenență prin recunoașterea complexității acestora. Grupurile marginalizate dețin cetățenia țării gazdă, dar, printre altele, își susțin apartenența simultană la diverse comunități, printre acestea țara gazdă, dar și altele, mai îndepărtate.

Relația diaspora-țara de origine, diaspora-țara gazdă.

Barierile de comunicare în fața membrilor diasporilor

Potențialul liberator a noilor media pentru minorități este tot mai frecvent adus în discuție, prin faptul că în spațiul virtual, în special în lumea rețelelor sociale, minoritățile naționale și etnice pot regăsi spații de exprimare libere, departe de constrângerile impuse și limitele media tradiționale. Cu toate acestea, pe cât de liberatoare sunt noile media pentru minorități, pe atât de amenințătoare sunt pentru sentimentul de coeziune națională.

Pe de o parte, cultura și comunicarea au devenit foarte mediatice și transnaționale; pe de altă parte, hotarele statelor sunt mai mult ca niciodată consolidate prin sisteme de supraveghere și politici de frontieră. Aceste aspecte generează o ruptură între politicile țărilor și cetățeni și, mai mult, cu indivizii ce traversează frontiera. Precum susține Paschal Preston [11, p.211-218], mobilitatea mediatică a transformat și adaptat țările gazdă. Statul ține să-și mențină puterea și legitimitatea pe baza principiului loialității indivizilor, în cadrul unor hotare bine definite. Diaspora creează multe provocări ideologiilor statelor, dar de cele mai multe ori rămâne undeva blocată în sânul acestora. Țările de origine solicită loialitate și devotament, la fel și țările gazdă. În prezent, statele își formează propriile proiecte de progres și armonie în corespundere cu caracteristicile sociale, economice și culturale ale populației sale. Anume în acest context, deosebirile culturale (expresie frecvent atribuită diasporilor) sunt considerate incompatibile cu entitatea națională.

În contextul tensiunii dintre diasporă și stat, declară Benedict Anderson [1, p.130-143], cel din urmă continuă să dețină un rol important în schema apartenenței diasporice. Chiar și în calitate de sursă a polarizării restricțiilor

și ideologiei (exprimate prin discursurile despre naționalism, loialitate, legitimitate și forță militară), statul trebuie considerat drept element al spațiului de identitate a diasporei pentru cel puțin două motive. Primul: în societățile democratice, legile naționale protejează (sunt obligate să protejeze) minoritățile (diasporele) de actele de discriminare, rasism și excluziune și, prim urmare, protejează (sunt obligate să protejeze) libera exprimare și reprezentarea minorităților în cadrul instituțiilor culturale și politice ale societăților multiculturale. Al doilea: restricțiile, polarizarea și excluziunea își au rolul lor în conturarea identităților. Identitățile se formează nu doar în urma unor procese pozitive și creative de participare și comuniune, dar și prin experiența excluziunii, marginalizării și expunerea către ideologiile regresive – acestea regăsindu-se atât în ideologia țării gazdă, cât și a țării de origine.

Media și crearea de semnificații în contextul vieții cotidiene a diasporilor

Media și comunicarea sunt părți indispensabile ale vieții cotidiene a oricărei persoane și rolul acestora prinde contur pe parcursul desfășurării lor. În mod progresiv, migranții și diaspora au acces la diverse media și, în acest fel, la spații lingvistice și ideologice disponibile în orice loc din lume s-ar afla aceștia. Spațiile pentru comunicare și apartenență sunt întotdeauna contestate și iregulare; sunt cuprinse de intersecții și tensiuni dintre ideologii și experiențe din ce în ce mai mult discutate, disputate și transmise de media. Modul de organizare a vieții cotidiene specific democrațiilor vestice, prin separarea publicului de privat, se află la baza constituirii legilor și instituțiilor. Există o serie de trenduri în modul în care indivizii accesează media. Modul de selectare a media e corelat celei mai dificile decizii în fața indivizilor la această etapă, și anume: momentul separării culturale (identitate) și crezului politic vechi (țara de origine) de cele noi (țara gazdă).

Media aprovizionează zilnic cu informații prin numeroase căi, concluzionează Ana Maria Munteanu și Aida Todî [7, p.8-19]; îndrumă indivizii, familiile și comunitățile, îi informează despre drepturile și responsabilitățile lor. Media poate stabili locul minorităților în societate – în special prin reprezentarea lor, sau lipsa de reprezentare. În același timp, diversificarea media presupune faptul că minoritățile nu se mai văd doar pe partea receptorilor într-un sistem media general, dar se pot implica în cadrul unor numeroase sisteme, multe de tentă interactivă. La acest nivel, minoritățile diasporice se regăsesc în cadrul unor spații media complexe, formate în rezultatul convergenței media tradiționale spre cele noi, ce coexistă și joacă roluri diferite în viața acestora. Modul în care indivizii utilizează media ne oferă o imagine a spațiilor și subiectelor pe care diasporele le adoptă în încercarea de a-și crea o opinie despre poziția lor în țara gazdă în calitate de minoritate.

În tentativa de a ilustra complexitatea comunicării diasporice și căile prin care membrii diasporilor se implică în sisteme de comunicare pentru a-și crea un concept propriu de apartenență, am analizat aspecte de comportament transnațional, care, de altfel, a indicat pătrunderea sporită în țările gazdă a televiziunii transnaționale și accesul ridicat al diasporilor, prin varii căi, la noile media. În același timp, s-a stabilit faptul că majoritatea indivizilor apelează la media din țara de origine, țara gazdă și europeană, ceea ce sugerează că sunt la curent cu evenimentele din sfera publică europeană, națională și transnațională.

Familia – un context al negocierii media

Numărul considerabil de media accesate și negocierile multiple ale indivizilor conduse la nivel personal la momentul selectării acestora, în contextul vieții cotidiene, se raportează și la relațiile de familie. Pentru mulți membri ai grupurilor de migranți și diasporă, familia și viața domestică presupune comunicarea în mod regulat în diverse limbi. Multilingvismul, caracteristic multor gospodării diasporice, vorbește despre faptul că diversitatea lingvistică propusă de media transnațională e binevenită în casele migranților. În special, televiziunea transnațională se bucură de o mare popularitate și reprezintă cel mai sugestiv caz de adaptare a media tradițională la cerințele moderne, reinventată și reinstăuită în lumea virtuală, apropiind generații și experiențe din epoci diferite. Acest univers depășește statutul de simplu consum media, care acum a devenit unul al proximității emoționale, de schimb repetat și interacțiuni frecvente (zilnic, membrii familiilor vizionează emisiuni la posturi de televiziune și țin să-și împărtășească în mod constant gândurile prin Facebook, Twitter, Skype și telefon).

Dintre tradițional și nou

Nomadismul media, mobilitatea printre sursele media, printre spațiile ideologice și lingvistice diferite, a devenit în prezent o tendință în modul de utilizare a media. Putem explica această tendință în special prin faptul că spațiul media la care participă tot mai mulți indivizi e din ce în ce mai complex și divers. Tasente Tănase și Nicoleta Ciacu [12, p.130-139] consideră că internetul a instituit o nouă formă de comunicare inter-

activă, caracterizată prin capacitatea de a transmite informații de la mulți spre mulți, în timp real sau aleatoriu, prin varii metode, prin aplicarea comunicării directe, abordarea îngustă sau largă a subiectelor, în dependență de scopul și caracteristicile actului de comunicare intenționat. Această nouă formă de comunicare poate atinge potențial o audiență la nivel global (cum ar fi: o postare pe YouTube; un blog în rețeaua www; un mesaj transmis unei liste numeroase de e-mailuri). În același timp, mesajul transmis este un produs personal, receptorul este ales de emițător și obținerea informațiilor este decisă de receptor. Aceste forme de comunicare (intrapersonală, interpersonală, comunicarea în masă) coexistă, interacționează și se completează una pe cealaltă și nicidecum nu se înlocuiesc una pe alta.

Comunicarea în cadrul spațiului media contemporan începe de la valorile și proiecțiile unui individ, care progresează în niște proiecte de schimb cu alți indivizi, în cadrul unei implicări selective a anumitor grupuri de persoane. Indivizii, în special cei cu educație înaltă, recurg la tehnologiile media în vederea organizării realităților lor sociopolitice și, totodată, selectiv se implică în activități comunitare la nivel local, național sau transnațional.

Internetul, pe lângă celelalte media, face posibil acest nomadism media: întotdeauna disponibil și oferă indivizilor șansa, prin senzația de deținere a puterii absolute, să dirijeze fluxul și sursele de informații la care pot recurge oricând doresc; produce un cadru general de utilizare a informației ce nu depinde, în totalitate, de geografie și restricțiile impuse de state. Conflictul în cadrul diasporelor întâlnește opoziție din partea caracterului multiplu și nodal al comunicării online, ce propune indivizilor o platformă construită pe criteriul schimbului de opinii (informații etc.), întru facilitarea dezvoltării identității lor în calitate de personalitate și cetățean. Pe când realitățile socioculturale ce au loc la distanță nu pot fi acoperite în totalitate prin intermediul comunicării mediatice, senzația de a avea controlul deplin asupra informației și a actului comunicării joacă un rol simbolic foarte puternic. Noile media permit indivizilor să dezvolte și să facă schimb de discursuri, subiective sau obiective, în cadrul unui mediu fără granițe.

Oamenii sunt încadrați în conexiuni mediatice multiple cu alți oameni și locuri. Atât internetul, cât și televiziunea transnațională, în toată varietatea, diversitatea, fragmentarea, multilingvismul lor și în lipsa granițelor, joacă un rol semnificativ în viața multor persoane în deținerea unui sentiment de siguranță și apartenență.

Defășurarea comunității mediatice

Dorința de a aparține la ceva, într-o lume interconectă și dominată de instabilitate, necesitatea de a te simți ca acasă, de a fi mai aproape de acei de acasă, de a auzi și comunica în propria limbă, de a deține un sentiment puternic de apartenență la o comunitate îndepărtată, toate aceste situații pot fi realizate prin intermediul media.

Media la care apelăm azi pentru a fi la curent cu lucrurile din întreaga lume, argumentează David Morley și Kevin Robins [6, p.81-90], ne face parte a unei comunități universale. Odată cu înstrăinarea de la realitățile din țara gazdă, apartenența se realizează prin media (la nivel psihologic, media facilitează o prezență ce se adevărește a fi mult mai puternică decât prezența fizică). Autorii continuă prin a spune că comunitățile în rețea sunt un răspuns la incertitudinea și vulnerabilitatea pe care o simt unii indivizi în cadrul societăților contemporane. În acest context, înțelegem faptul că unii membri ai diasporelor încearcă să se refugieze în comunități la distanță în pofida celor din proximitatea imediată drept răspuns la marginalizările la care sunt expuși, în căutarea securității pierdute a unei lumi stabile.

Prin accesarea mai multor surse de informații și în continuare prin compararea și contrastarea acestora – în mod critic și sceptic – membrii grupurilor diasporice sunt în stare să înfrunte mult mai bine varii forme de excluziune și marginalizare. Indivizii au tendința să perceapă media locală, națională și transnațională în calitate de entități ce transmit elemente parte a unui singur, deși foarte divers în idei și conținut – univers media. În cadrul acestui complex univers media, membrii minorităților se află în căutarea și uneori chiar dau de un oarecare sentiment de apartenență (socială, culturală, politică etc.) – ca cetățeni și în calitate de membri ai comunităților cu care se asociază (sau doresc să se asocieze).

Schițarea universului media cu participarea diasporilor

Pe când noile media permit schimbul de informații și experiențe în mod constant și simultan, formele sociale adaptate de acestea sunt cele tradiționale. Mai mult, provocările în fața accesului egal, participării și incluziunii nu au dispărut nici astăzi. Divizările la capitolele etnie, gen, vârstă, clasă socială continuă să fie o provocare în fața comunicării incluzive și participative. Totuși, într-o oarecare măsură acestora li se alătură noi forme de rezistență, în special odată cu diversificarea accesului la media, dar și indivizii au ajuns să posede

un nivel ridicat de literare media, care poate fi sesizat în atitudini de genul: nu sunt loiali vreunei anumite surse de informare; apelează la mai multe surse de informare și nu cred că există una anumită care transmite în mod expres adevărul; nu au încredere deplină în media; toate instituțiile media transmit așa cum le dictează agenda lor, sunt o reflexie a propriei lor politici editoriale etc.

În această ordine de idei, în dependență de numeroase aspecte, indivizii își găsesc refugiul în spațiul informațional printre media care simt ei că le răspunde cel mai bine necesităților lor informative, educative, de culturalizare sau divertisment. Exemplele ce urmează ilustrează în detaliu universul media cu participarea diasporilor.

Media dedicate persoanei umane: minoritățile accesează media care funcționează în limba minoritară și le face legătură cu comunitățile apropiate lor – la nivel local, național și transnațional. Acestea funcționează în baza unor practici specifice și neoficial sunt considerate drept media etnice sau diasporică, media etnică/diasporică transnațională online, media de nișă, ce apar în platforme diferite și oferă spații minorităților de a da semnificații mesajelor receptate, de a-și formula opiniile despre comunitățile în care se află și, prin urmare, de a-și enunța punctul de vedere în așa fel încât să se simtă mai în siguranță, mai incluși, participativi. Important de menționat: aceste media oferă oportunități multor voci din rândul minorităților să fie auzite. Totuși, lupte aprige pentru supremație se duc și aici; prin urmare, aceste media nu sunt suficiente încât să redreseze în totalitate situația la capitolul incluziunea și participarea indivizilor.

Media ce face legătura dintre persoană și toți ceilalți: media ce permite diferitelor personalități să se întrunească; încurajează multitudinea de indivizi să se alătore și să interacționeze, indivizi și grupuri de indivizi care acum se pot întâlni în cadrul unor spații accesibile ce anulează dominația ierarhică a majorității asupra minorităților, a liderilor comunitari asupra membrilor minorităților. Aceste media urmăresc să anuleze distanțele dintre oameni din cadrul comunităților (mici sau largi), prin diverse procedee de producție media.

Media ce facilitează tripla relație dintre persoana umană, minorități și majorități: de regulă, persoanele parte a grupurilor de migrați, la fel și minoritățile diasporice, accesează diverse surse media. Media poate funcționa în calitate de mecanism de siguranță în cadrul comunităților în fața conflictelor existente. În același timp, media ce exclude sau stereotipizează minoritățile pot influența negativ și mai mult asupra aspectelor ce țin de marginalizarea acestora. Rolul instituțiilor publice la acest capitol devine unul crucial, dar și instituțiile private pot contribui la redresarea (sau înrăutățirea) situației în sânul comunităților atât de diverse.

Bibliografie:

1. ANDERSON, B. *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspândirii naționalismului*. București: Integral, 2000. 168 p.
2. BRIGGS, A., BURKE, P. *Mass-Media. O istorie socială. De la Gutenberg la internet*. Iași: Politrom, 2005. 344 p.
3. COHEN R. *Global Diasporas: An Introduction*. London: Routledge, 2008. 219 p.
4. COMAN, M. *Introducere în sistemul mass-media* (Ediția a III-a revăzută și adăugată). București: Polirom, 2007. 360 p.
5. DANCUI, M. *Mass-media, modernitate, postmodernitate, globalizare*. Cluj-Napoca: Tribuna, 2005. 302 p.
6. MORLEY, D., ROBINS, K. *Spaces of Identity. Global Media, Electronic Landscapes and Cultural Boundaries*. Londra, New York: Routledge, 1995. 257 p.
7. MUNTEANU, A.-M., TODI, A. *Mass-media. Limbaj, Cultură și Acces la realitate*. București: Editura Universitară, 2009. 218 p.
8. ONG, A. *Flexible Citizenship: The Cultural Logics of Transnationality*. Durham, Carolina de Nord, Tipografia Universității din Duke, 1999. 336 p.
9. PERPELEA, N. Publicul diasporic și retoricile morale în comunitatea de știri. În: *Revista Română de Sociologie, Serie nouă* (București), XXIII(1-2), 2012, p.21-47.
10. POP, D. *Mass Media și Democrația*. Iași: Polirom, 2001. 264 p.
11. PRESTON, P. *Reshaping Communications: Technology, Information and Social Change*. Dublin: Sage Publications, 2001. 320 p.
12. TĂNASE, T., CIACU, N. *Jurnalismul și comunicarea în epoca noilor media*. București: Editura Universitară, 2014. 148 p.
13. TOLOLYAN, K. *Diaspora: past, present and promise*. Program dedicat studiilor de diaspora. Universitatea din Oxford, publicat de Organizația internațională pentru migrațiune, 2012. 14 p.

Notă: Cercetările sunt efectuate în cadrul Proiectului de cercetări științifice fundamentale „Politicele Republicii Moldova în domeniul diasporic în contextul acordului de asociere cu Uniunea Europeană: consolidarea rolului diasporic în dezvoltarea statului de origine” cu cifrul 15.817.06.21F.

Prezentat la 08.05.2015